

Результати опитування керівників підприємств Чернігівської області щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2025 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в II кварталі 2025 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Чернігівської області** у II кварталі 2025 року свідчать, що, незважаючи на високі ціни на енергоносії, сировину, матеріали та брак кваліфікованих працівників, **респонденти очікували зростання виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінювали перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікувалося зростання цін, девальваційні очікування посилилися.**

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 69.2% (як у попередньому кварталі) (графік 1), у цілому по Україні – 9.2%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** 61.5% респондентів очікували, що інфляція перевищить 10.0% (як у I кварталі 2025 року), у цілому по Україні – 58.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називали витрати на виробництво (відмітили 92.3% респондентів), курс гривні до іноземних валют та податкові зміни (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 92.3% респондентів (у I кварталі 2025 року – 76.9%), у цілому по Україні – 83.4%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств вищими темпами:** баланс відповідей – 46.2% (у попередньому кварталі – 23.1%) (таблиця), у цілому по Україні – 2.4%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 46.2% (у попередньому кварталі – 38.5%). Водночас респонденти очікували, що обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку зменшаться: баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у I кварталі 2025 року – 0.0%) (таблиця), у цілому по Україні – 10.5% та 9.4% відповідно;
- **збільшення обсягу інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар** нижчими темпами: баланс відповідей – 16.7% (у I кварталі 2025 року – 30.8%). Також респонденти очікували, що інвестиційні видатки на виконання будівельних робіт зростуть: баланс відповідей 8.3% (у I кварталі 2025 року – 0.0%) (таблиця). У цілому по Україні – 7.8% та «мінус» 0.7% відповідно;
- **вищі темпи скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 23.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 4.4%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, та на товари / послуги власного виробництва вищими темпами:** баланси відповідей – 92.3% та 84.6% відповідно (у I кварталі 2025 року – 76.9% та 61.5% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника (вищими темпами):** баланси відповідей – 76.9% і 91.7% відповідно (у попередньому кварталі – 76.9% і 61.5% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежували спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти зазначили занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також енергоносії, брак кваліфікованих працівників (графік 5).

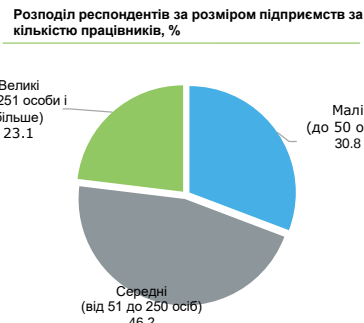
За оцінками керівників підприємств області, **потреба в позикових коштах** найближчим часом **зросте** (графік 8). Респонденти, які планували брати банківські кредити (їх частка знизилася до 30.8%), обирали запозичення виключно в національній валюті. На думку респондентів, умови доступу до банківських кредитів останнім часом не змінилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називали наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави, занадто складна процедура оформлення документів та значні коливання курсу гривні до іноземних валют (вплив останніх двох чинників посилюється) (графік 10).

Усі респонденти зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.2%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

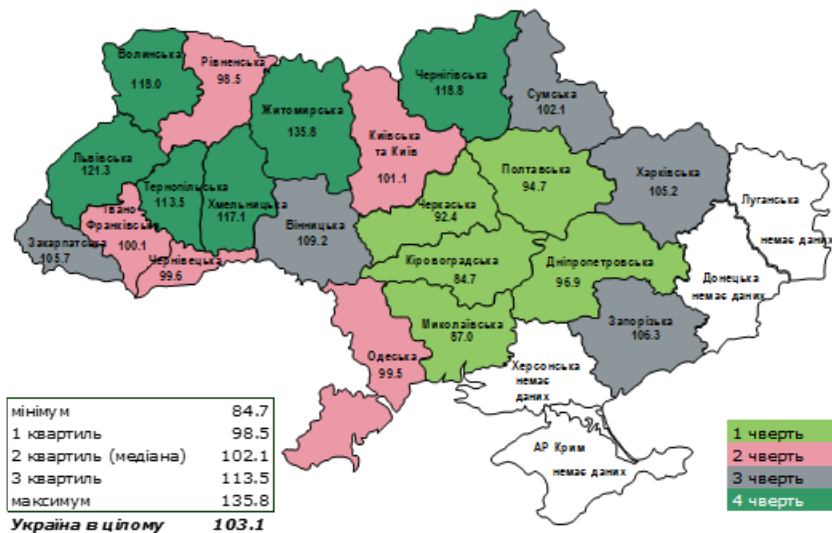
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 7.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 23.1%), у цілому по Україні – «мінус» 5.3%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився й оцінювався як нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 57.1% (у I кварталі 2025 року – «мінус» 33.3%);
- **підприємства області мали залучати додаткові виробничі потужності, щоб задовольнити неочікуване збільшення попиту:** баланс відповідей – «мінус» 8.3% (у попередньому кварталі – 15.4%).

Паспорт вибірки^{1, 2}

- період проведення – 01–23 травня 2025 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;

**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)

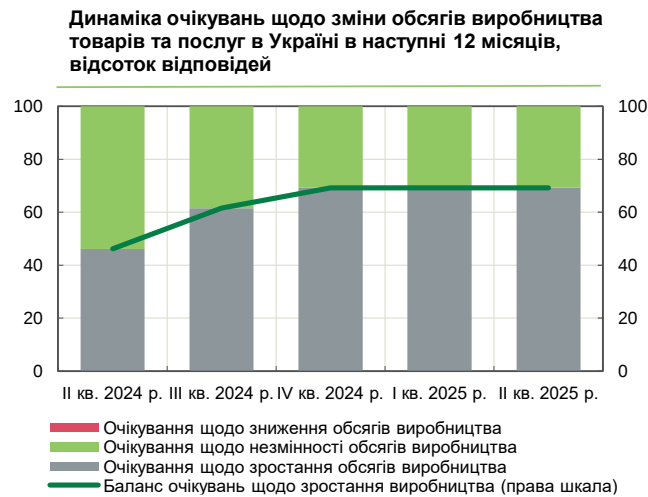
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.	IV кв. 2024 р.	I кв. 2025 р.	II кв. 2025 р.
фінансово-економічного стану	7.7	30.8	30.8	23.1	46.2
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	27.3	46.2	38.5	38.5	46.2
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-8.3	0.0	16.7	0.0	8.3
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	33.3	30.8	25.0	30.8	16.7
кількості працівників	-7.7	-15.4	0.0	-15.4	-23.1

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

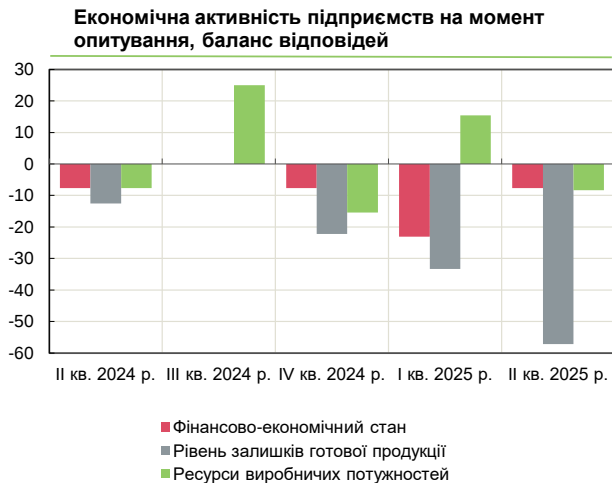
Графік 1

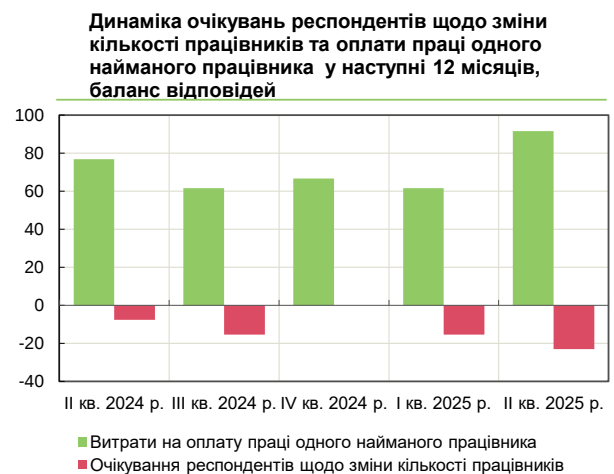
Графік 2

Графік 3

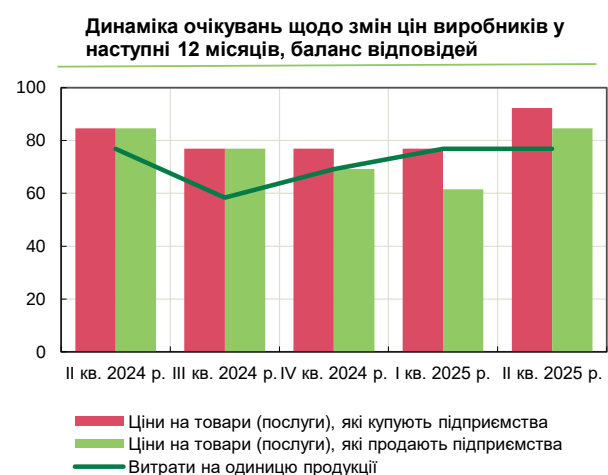
Графік 4

Графік 5

Графік 6

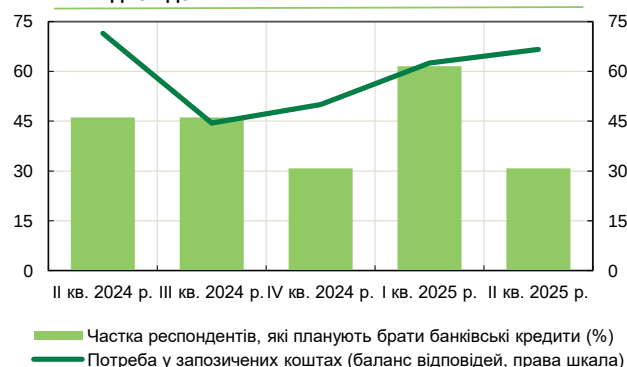
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

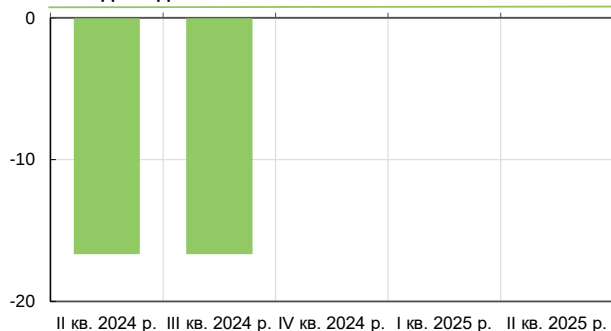
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

